

GEOGRAPHY AND LOCAL HISTORY

UDC 911.3 : 33 (477.52)

Корнус Олеся Григорівна

кандидат географічних наук, доцент,

завідувач кафедри загальної та регіональної географії

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Україна

Корнус Анатолій Олександрович

кандидат географічних наук,

доцент кафедри загальної та регіональної географії

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Україна

Король Олена Миколаївна

кандидат педагогічних наук, старший викладач

кафедри загальної та регіональної географії

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Україна

Ткаченко Яна Геннадіївна

магістрантка I курсу

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Україна

**ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАХВОРЮВАНOSTІ НАСЕЛЕННЯ
СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ГАСТРИТИ ТА ДУОДЕНІТИ**

У сучасному світі спостерігається зростання рівня захворюваності населення на хвороби органів травлення, зокрема гастрити та дуоденіти. Цьому сприяють ряд екзогенних факторів, таких як постійні стреси, неправильне та неякісне харчування, особливо вживання фаст-фуду, алкогольних напоїв, неконтрольований прийом медичних препаратів, зниження імунітету, тютюнопаління тощо. До ендеогенних факторів розвитку гастриту відносяться різноманітні аутоінфекції, зокрема бактерія *Helicobacter pylori*.

У структурі хвороб органів травлення гастрит та дуоденіт є лідерами за первинною захворюваністю та поширеністю серед жителів Сумської. Протягом

2008-2018 років, рівень первинної захворюваності на ці нозології знизився на 17 %, а поширеність хвороб гастриту та дуоденіту навпаки зросла (також на 17 %) і станом на 2018 рік є найвищою – 4 819,56 на 100 тис. осіб за увесь період спостережень (рис. 1).

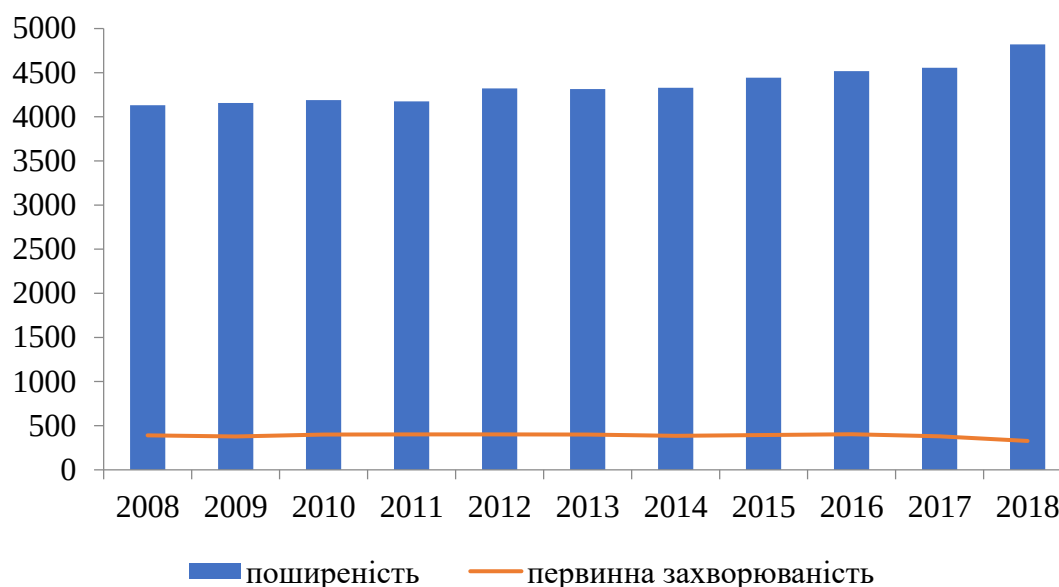

Рис. 1. Динаміка змін первинної захворюваності та поширеності гастритів та дуоденітів серед населення Сумської області протягом 2008-2018 років
(побудовано за даними [4-7])

У розрізі адміністративно-територіальних одиниць протягом 2008-2018 років спостерігаються певні територіальні відмінності у динаміці первинної захворюваності. Не зважаючи на її зменшення у регіоні в цілому, серед населення Лебединського (понад 85%), Охтирського районів (на 19 %) та м. Суми (на 4%) захворюваність на гастрити та дуоденіти зросла. Разом з тим, не зважаючи на зростання поширеності цієї групи хвороб у Сумській області, у Ямпільському та Роменському (на районах вона, навпаки, скоротилася (на 12 % і 3 % відповідно) (рис. 2).

Далі, для визначення рівня захворюваності населення на ХОТ, за допомогою методу ранжування, були виділені райони області з високим, середнім та низьким рівнем поширеності хвороб та захворюваності населення на гастрити і дуоденіти.

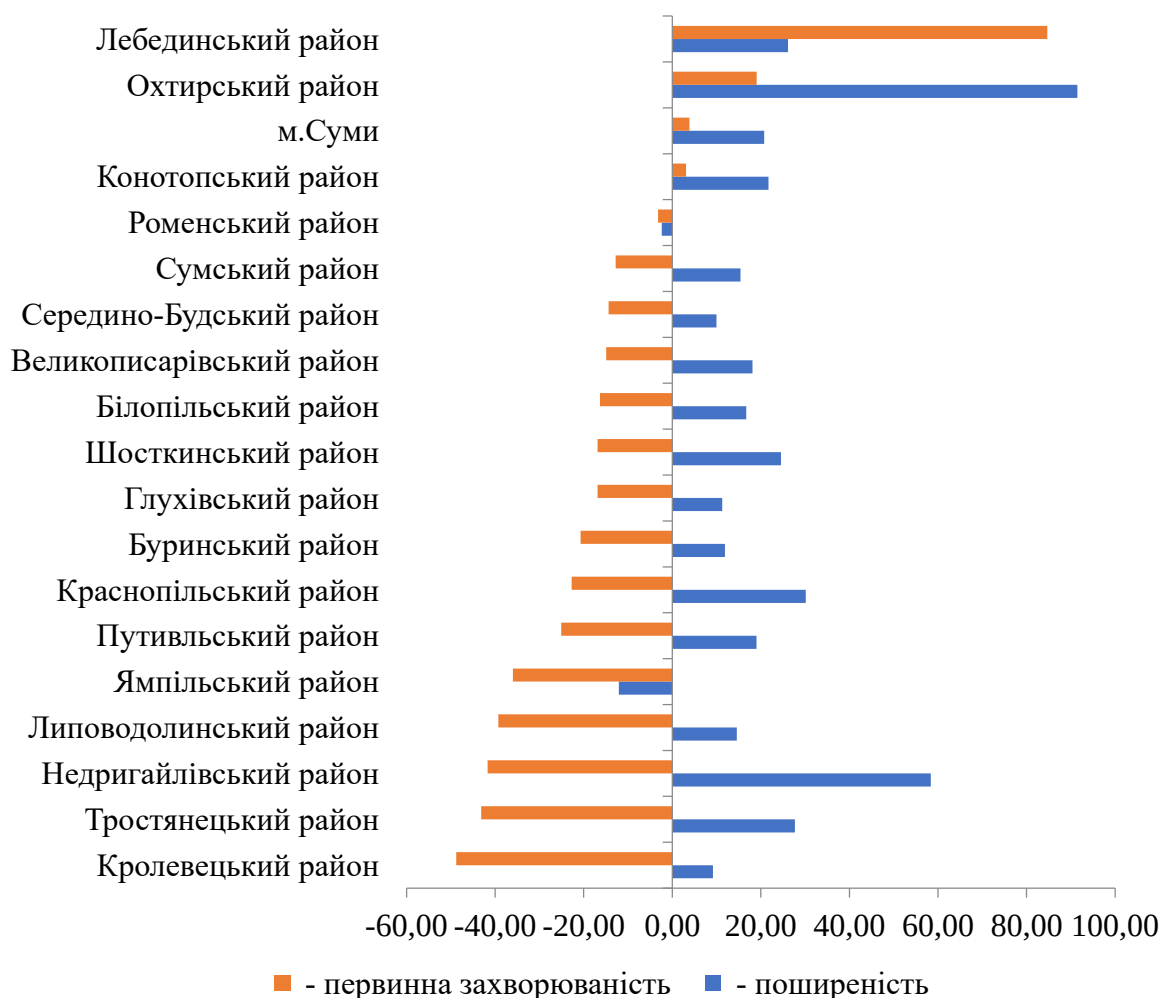

Рис. 2. Динаміка поширеності та первинної захворюваності на гастрит і дуоденіт мешканців адміністративних одиниць Сумської області протягом 2008-2018 рр.

(побудовано за даними [4])

За сумою рангів встановлено, що високий рівень захворюваності на гастрити і дуоденіти та поширеності цих захворювань притаманний мешканцям Білопільського, Глухівського, Кролевецького, а також Краснопільського районів (*I група*). Низький рівень (*III група районів*) характерний для жителів Шосткинського, Тростянецького, Сумського, Роменського, Охтирського та Липоводолинського районів. Усі інші райони Сумської області мають середній рівень захворюваності населення та поширеності гастритів і дуоденітів серед їх мешканців (*II група районів*) (рис. 3).

Найбільші показники первинної захворюваності спостерігаються у Липоводолинському (480,25) і Конотопському (470,23 випадків на 100 тис. осіб) районах. Найменший показник фіксується серед жителів Середино-Будського району (147,9 на 100 тис. осіб відповідно).

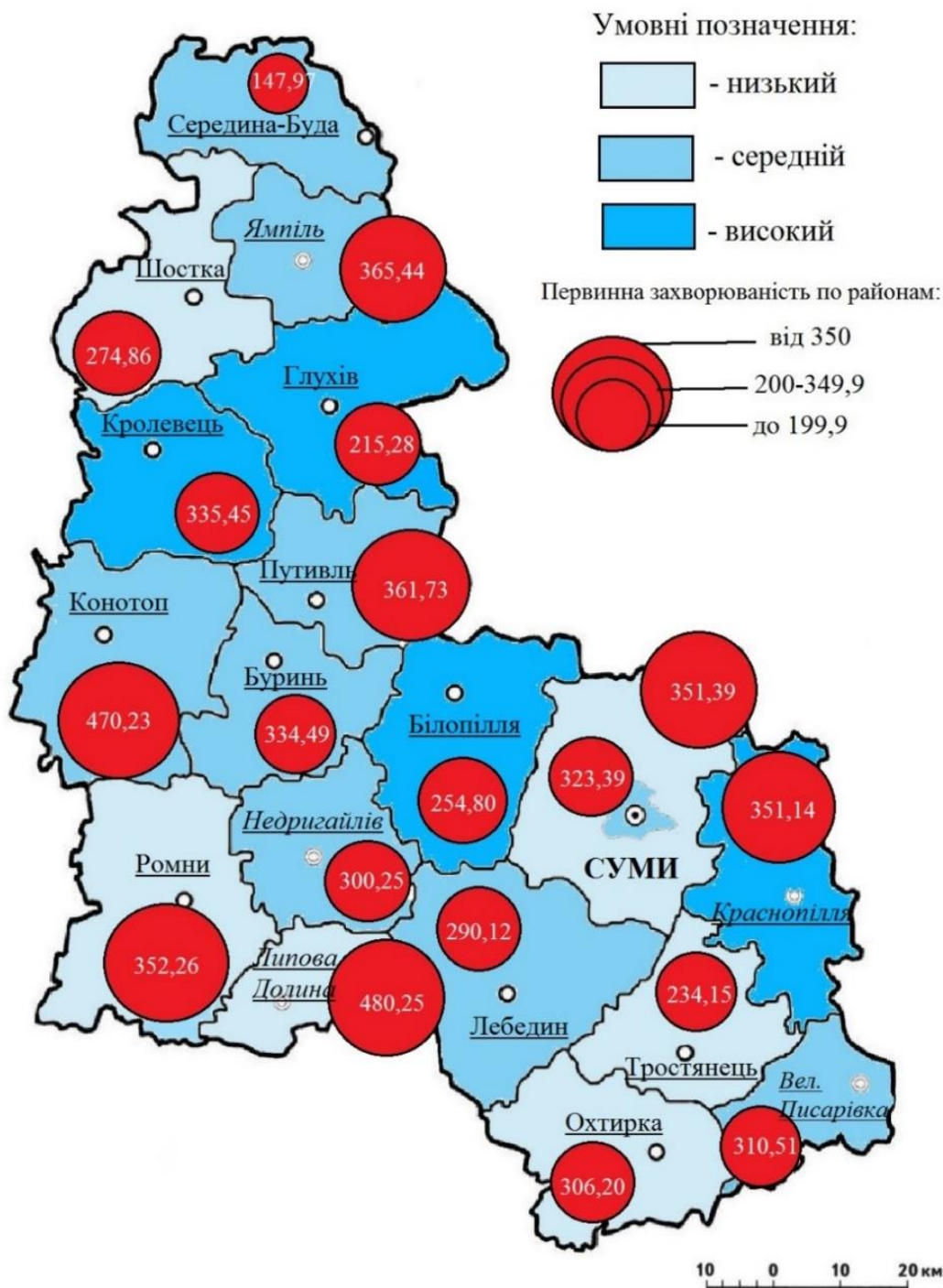

Рис. 3. Територіальні відмінності рівня захворюваності населення на гастрит і дуоденіт (на 100 тис. осіб)

(побудовано за даними [4])

Якщо брати до уваги первинну захворюваність лише серед жителів сільської місцевості, то найвищі показники первинної захворюваності будуть у Липоводолинському районі, і досягатимуть 543,03 на 100 тис. осіб, а найменші – серед селян Білопільського району (75,12 на 100 тис. осіб відповідно).

Найбільше показники поширеності гастритів та дуоденітів фіксуються у мешканців м. Суми (6384,54 випадки на 100 тис. осіб), а найрідше – у жителів Середино-Будського району (2385,94). Серед мешканців сільської місцевості найбільше гастрит та дуоденіт розповсюджені на території Великописарівського району, де становлять 5763,91 випадків на 100 тис. осіб, а найменше – у Серединобудському районі (1662,74 випадків на 100 тис. осіб).

Висновки. Враховуючи те, що гастрит та дуоденіт займають перше місце у структурі захворювань органів травлення, на зниження рівня цих патологій повинна бути спрямована їх первинна профілактика. Зокрема це відмова від шкідливих звичок, ведення здорового способу життя, своєчасне обстеження у лікарів тощо. Місцевим управлінням охорони здоров'я потрібно звернути увагу на стан захворюваності населення Білопільського, Глухівського, Кролевецького та Краснопільського районів, де, за нашими дослідженнями, спостерігається найбільш несприятлива ситуація.

Список джерел:

1. Довідник показників діяльності установ охорони здоров'я Сумської області за 2018 рік / Обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики м. Суми, 2019. 345 с.
2. Довідник показників діяльності установ охорони здоров'я Сумської області за 2008-2011 рік / Обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики м. Суми, 2012. 290 с.
3. Довідник показників діяльності установ охорони здоров'я Сумської області за 2011-2014 рік / Обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики м. Суми, 2015. 332 с.
4. Довідник показників діяльності установ охорони здоров'я Сумської області за 2015-2017 рік / Обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики м. Суми, 2018. 320 с.